

Landskonference for dagplejen Læringsmiljø og Dannelse

28. maj 2018

Lektor og ph.d. i pædagogisk psykologi Lone Svinth

AARHUS
UNIVERSITET

DPU - DANMARKS INSTITUT FOR PÆDAGOGIK OG UDDANNELSE

Temaer

- Læringsmiljø – muligheder og udfordringer
- Dannelse i dagplejen – Hvad skal vi være opmærksomme på?

Styrkede læreplan – et par indledende kommentarer

- Råderummet for dagplejeren er meget stort. Det er stadig den enkelte dagplejer, der udgør kernen i den pædagogiske læreplan
- Øget fokus på at skabe en fælles forståelse af det pædagogiske værdigrundlag
- Styrket fokus på leg – 15% af børnene har svært ved at lege med andre børn – de har brug for jer!
- Øget fokus på børn i udsatte positioner
- Eksplicit fokus på læringsmiljøet og dannelse
- Begge begreber henviser til at børn formes og udvikles i SAMSPIL med andre mennesker

Tværgående mål

Læringsmiljøet understøtter og drager omsorg for alle børns dannelse, læring, trivsel og udvikling i et fællesskab, hvor alle børn er betydningsfulde

Dagtilbuddet som læringsmiljø – en understregning af:

- Både de fysiske, psykiske, sociale og æstetiske omgivelser bidrager til børns trivsel, dannelse, udvikling og læring
- Læring finder sted i kraft af barnet deltagelse derfor fokus på miljø fremfor individ
- Læring foregår hele dagen

Identitet:
Barnet gør sig
erfaringer med
selvbestem-
melse og at det
har en værdi
som menneske
-> selvværd

Mødet med dagplejen
er med til at bestemme
hvem barnet bliver til

Omsorg:
intersubjektivitet,
anerkendelse,
-> tryghed,
-> tilknytning

Målet med
læringsmiljøet
er frugtbare
erfaringer,
oplevelser,
deltagelses-
muligheder

Socialisering og
opdrages: Barnet gør
sig erfaringer med
regler og
omgangsform

Dannelse: Barnet
oplever at være en
del af et fællesskab,
solidaritet og
medbestemmelse

Læring:
Guidning/instruktion, vi
udfordrer barnet, møder
ny viden, lærer nye
færdigheder

Især for børn i udsatte positioner:

- skab åbenhed for barnets perspektiv og interesser

Forsøg gennem åbenhed, dialog og iagttagelse at følge barnets spor ved at undersøge:

- De tegn som barnet sender med sin mimik, handlinger, sprog mm.
- Hvad er barnet særligt optaget af?
- Hvad finder barnet betydningsfuldt og vigtigt?
- Skab lege og aktiviteter med udgangspunkt i det som barnet er optaget af (Cecchin, 2015)
- Dagplejeren skal kunne *gå foran (bestemme)*, *gå ved siden af (være medbestemmende)* eller *gå bagved (følge med eller efter)* barnet

Dagplejen som læringsmiljø

Bud på udfordringer

- Manglende klarhed om værdigrundlag og børnesyn
- Manglende erkendelse af samspillet betydning
- Forskydning af fokus fra aktiviteter til refleksioner over hvilke erfaringer deltagelsesmuligheder der muliggøres
- Børn i udsatte positioner

Bud på muligheder

- Nærvær og fleksibilitet
- Gribe børns engagementer og interesser
- Skabe sammenhæng og kontinuitet
- Kollegial sparring
- Skabe frugtbare deltagelses- og tilblivelsesmuligheder
- Øget synlighed

Hvordan kan det se ud i praksis?

- <https://www.youtube.com/watch?v=RjcewXIMibc>
- Daglejeren skaber en samspillende atmosfære som ikke kun handler om at få flyttet en stol men også om at skabe frugtbare erfaringer og deltagelsesmuligheder for børnene
- Daglejeren griber øjeblikket, hun er åben for børnenes perspektiver, hun støtter og guider, hun sætter ord på drengens frustration, hun inspirerer og tilbyder alternativer, hun afstemmer aktiviteten og deler begejstringen når det lykkedes
- **Daglejeren ER læringsmiljøet**

Betragtninger om dannelse i den Styrkede Pædagogiske Læreplan

- Dannelse beskrives som en "dybere form for læring, hvor barnet som aktiv deltager forankrer værdier og viden i egen personlighed som rettesnor til at orientere sig og handle i en global verden som et hensynsfuldt, kritisk demokratisk menneske"
- "Dannelse, ligestilling og demokrati må medtænkes i det konkrete hverdagsliv i dagtilbuddet, således at børnene oplever at medvirke i og have indflydelse på udformning af dagligdagen og aktiviteterne uanset baggrund, køn, alder og kultur"

Dannelse i dagtilbud – hvorfor nu det?

- Var dagtilbudspraksis blevet for instrumentel og nytteorienteret?
- For meget fokus på skoleforberedende kvalifikationer?
- Forsøg på at sikre, at børn tilegner sig samfundets kerneværdier?
- Forsøg på at finde en bedre balance mellem fremmedstyring og egenstyring?
- Som katalysator for at komme et spadestik dybere?

Dannelse – som en treenighed af

- *Medbestemmelse*: Barnet har mulighed for at forme den pædagogiske praksis
- *Selvbestemmelse*: Barnet har indflydelse på sin egen situation
- *Solidaritet*: Barnets personlige muligheder for selv- og medbestemmelse retfærdiggøres ved en insisteren på at barnet også er solidarisk med andre

(Inspiration: Wolfgang Klafki)

- Dagtilbud skal ikke kun bidrage til at udvikle børns selvstændighed og evne til medbestemmelse, men også deres forståelse for, indlevelse i og solidarisk handlen i forhold til andre

Hvordan kan vi få øje på dannelse i dagplejen?

- <https://www.youtube.com/watch?v=PpUCXCELOAQ&t=7s>
- Medbestemmelse – springe ned fra shelter
- Selvbestemmelse – jeg vil ikke hoppe
- Solidaritet – hjælpe en kammaret

Hvad erfarer børnene?

- Dagplejerens samspil nærer børnenes sikre tilknytning, opmærksomhed, mentalisering, selvværd, engagement, fællesskab, relationer, kommunikation og sprog, krop og bevægelse, turtagning

Din vigtigste overvejelse vedr. samspillet med barnet: Hvilke erfaringer muliggøres for barnet?

- Det er trygt, sjovt og spændende at være med her?
- Det er udfordrende at være med, men jeg får hjælp?
- Jeg har noget at byde ind med?
- Jeg er med til at forme praksis?
- Jeg indgår i et fællesskab som værdsætter mig?
- Jeg har værdi som menneske?

